

ТЕОРЕТИЧНЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВИЙ ПОТІК»

У статті розглянуто та проаналізовано наукові підходи до визначення поняття «фінансовий потік», виділено їх недоліки та упущення. За результатами дослідження сформовано ознаки (характеристики) фінансового потоку та запропоновано авторське визначення дефініції «фінансовий потік».

The scientific approaches to the definition of «finance flow» were examined and analyzed in the article. Their shortcomings and omissions were identified. The features (characteristics) of financial flows were formed as the result of research. Author's definition of «finance flow» was proposed.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний стан загальнодержавних та місцевих фінансів характеризується наявністю проблем, пов'язаних з перерозподілом фінансових потоків, управління якими варто віднести до найбільш складних завдань загальнодержавного значення, які вимагають подальшого теоретичного і практичного розвитку. Все більшої актуальності набуває завдання із забезпечення злагодженої та ритмічної роботи усієї економічної системи шляхом підвищення ефективності управління фінансовими потоками з метою їх оптимізації та збалансованості. Для вирішення цього завдання необхідним є розуміння сутності фінансового потоку як економічної категорії, що дозволить виявити особливості цього об'єкту управління.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Теоретико-методологічні та практичні аспекти фінансових потоків досліджували: Г. М. Азаренкова, Г. В. Баранець, М. Ю. Ваховська, П. Гарбер, А. Р. Горбунов, В. П. Зайков, Е. А. Лазичев, О. В. Майборода, К. В. Мельникова, Л. І. Мороз, О. В. Єрмошкіна, Н. В. Румянцев, Д. Уотерс, О. В. Хавтур, В. О. Черевко, І. О. Школьник та інші вітчизняні й зарубіжні вчені, наукові напрацювання яких будуть розглянуті в рамках цього дослідження. Зауважимо, що незважаючи на значні наукові напрацювання з проблематики фінансових потоків, термінологічний апарат не є уніфікованим й загальноприйнятим, – сама дефініція «фінансовий потік» не має однозначного трактування.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальність проблематики фінансових потоків та відсутність стійких теоретико-методологічних засад у цій сфері обумовлюють необхідність визначення поняття «фінансовий потік» з метою розкриття його сутності та значення в забезпеченні населення якісними й повноцінними суспільними благами.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття дефініції «фінансовий потік», що дозволить змістовно відобразити сутність фінансових потоків та поглибити їх теоретичну базу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукової літератури, присвяченої проблематиці фінансових потоків засвідчив, що фахівці у цій сфері виділяють декілька підходів до визначення поняття «фінансовий потік». Одні вчені узагальнюють усі погляди у два підходи: перший – ототожнення фінансового потоку з грошовим та другий – фінансовий потік є специфічним грошовим потоком [1]. Інші науковці стверджують, що варто виділяти три підходи, додавши до вказаних двох, підхід, за яким фінансовий потік розглядається через призму логістичної системи [2]. Варто зазначити, що в науковій літературі зустрічаються й інші узагальнення підходів до трактування дефініції «фінансовий потік» через розгляд фінансових потоків у макро- та мікроекономічному середовищі, а також в системі

фінансового управління суб'єктом господарювання та в логістичній системі [3, с.241–247]. Так, до вчених, які розглядають фінансовий потік через призму логістичної системи належать: Г. В. Баранець, М. Ю. Ваховська [4, с.22–28], К. В. Мельникова [5, с.84], Л. І. Мороз [6], Н. В. Румянцев [7, с.19], Д. Уотерс [8, с.141] та інші. Проаналізуємо погляди цих науковців. Наприклад, Г. В. Баранець визначає фінансові потоки як «грошові оборотні активи підприємства, які генеруються процесом виконання логістичних операцій з матеріальним потоком у певному часовому періоді, а також джерела коштів, що забезпечують перебіг цього процесу у відповідному часовому інтервалі» [9, с.8]. Автор статті вважає що, визначення Г. В. Баранець не розкриває сутність фінансових потоків, а лише визначає їх складові. Крім того, додаткового уточнення потребує поняття «грошові оборотні активи».

Схоже визначення фінансовим потокам дають В. В. Концева та С. С. Костенко: «фінансовий потік – це цілеспрямований рух грошових засобів або фінансових ресурсів у логістичних системах або між ними, з метою забезпечення матеріальних та інформаційних потоків» [10]. Дотримуються такої ж точки зору російські вчені В. Є. Ніколайчук, О. О. Новіков та С. А. Уваров, які тлумачать фінансовий потік як спрямований рух фінансових ресурсів у логістичних системах і між ними, необхідних для забезпечення просування матеріальних потоків [11, с.163–166]. Аналогічне визначення, застосувавши контент-аналіз до поняття «фінансовий потік» та інтеграційний підхід, дає О. С. Бондаренко: «фінансовий потік – це спрямований рух фінансових ресурсів у визначеній логістичній системі у певному часовому періоді, що пов'язаний з необхідністю виникнення у процесі господарювання матеріального потоку» [3, с.241–247]. Недоліком визначення В. В. Концевої та С. С. Костенко є невизначеність авторів щодо того, що підлягає руху грошові засоби чи фінансові ресурси. Крім того, у трьох наведених визначеннях не враховано сервісний, людський та інші потоки, які циркулюють у логістичних системах.

Узагальнюючи усі точки зору підходу, за яким фінансовий потік розглядається через призму логістичної системи, варто зазначити, що фінансові потоки рухаються не лише в межах чи між логістичними системами, під якими розуміють: «адаптивну систему із зворотним зв'язком, яка виконує ті чи інші логістичні функції (операції), складається із підсистем і має розвинені внутрішньосистемні зв'язки та зв'язки із зовнішнім середовищем» [12]. Тобто, логістичній системі характерна еквівалентність відносин, а обов'язковою умовою існування фінансового потоку є наявність зворотного товарного. Таким чином, виходить, що, зокрема, в рамках бюджетної системи, банківської системи, системи пенсійного страхування фінансові потоки існувати не можуть. Далі буде доведено, що таке розуміння фінансових потоків є некоректним.

До науковців, які фінансовий потік прирівнюють до грошового («cash flow» у зарубіжних дослідників), належать: А. Р. Горбунов [13], В. В. Ковалев [14, с.1024], В. В. Концева [10], А. А. Моткуєва [15], Е. С. Стоянова [16], Е. М. Сорокіна [17, с.1796], Дж.К. Ван Хорн [18], І. О. Школьник [19, с.342], І. Бернар, Ж. К. Коллі [20, с.782], В. О. Черевко [21, с.22]. Так, зокрема, І. О. Школьник розглядає фінансовий потік як «сукупність надходжень та виплат грошових коштів з урахування фактору часу, що формуються у процесі господарської діяльності» [19, с.28], а В. О. Черевко тлумачить поняття «фінансовий потік» як «сукупність (потік) доходів та витрат усіх суб'єктів регіональної економіки» [21, с.22]. Недоліком таких визначень є упущення науковцями суті поняття потік (як рух чого-небудь). Так, формування доходів – це результат такого руху, а виплата як плата за будь-що передбачає еквівалентність відносин та означає факт видачі грошових коштів (а не їх рух). Натомість, фінансові потоки не завжди є еквівалентними (наприклад, дотації). Тобто, наведені дослідження враховують внутрішні та зовнішні фінансові взаємовідносини за різними напрямками.

Вказані недоліки намагаються усунути науковці, що розглядають «фінансовий потік» як специфічну форму грошових потоків. Серед прихильників такого підходу: Г. М. Азаренкова [22, с.328], В. С. Бард, І. О. Бланк [23, с.656], О. С. Бондаренко [3, с.241–247], В. В. Бурцев [24], В. Р. Євстігнєєв [25], О. В. Єрмошківна [26, с.479], П. Гарбер [27, с.119–131], Зві Боді [28], В. В. Корнєєв [29, с.17], М. В. Корнєєв [30], Е. А. Лазичев [31, с.186–189], О. В. Майборода [32, с.22], В. Ф. Максимова [33, с.236–239], О. В. Хавтур [34, с.25] та інші. Наприклад, О. М. Галицький розмежовує поняття грошового та фінансового потоку на підставі того, що фінансові потоки мають потенційну можливість генерувати дохід у майбутньому [35]. Однак, на думку автора статті, О. М. Галицький говорить про капітал, який має описану властивість. Так, І. О. Бланк [23, с.63] розмежовує грошову та фінансову форму капіталу так же, як і американський учений П. Гарбер, який, на відміну від англійського терміну «cash flow» («потоки готівки»), вживає «capital flows» («потоки капіталу») [27, с.119–131]. В. В. Корнєєв підкреслює відмінність грошового потоку від фінансового, зазначивши, що грошові потоки відображають вартісну оцінку фінансових. На підставі цього науковець тлумачить фінансовий капітал як «сукупність фінансових активів, що репродукуються (генеруються) у часі в процесі свого кругообігу і обігу на правах власності чи позики» [29, с.61]. Таким чином, деякі науковці розкривають сутність фінансових потоків через кругообіг капіталу, у якому задіяні фінансові інструменти та стверджують, що поняття «капітал» є близьким до поняття «фінансові ресурси» [36, с.26]. У свою чергу, проведений О. І. Пилипенко [37, с.367–380] кваліфікований ґрунтовний аналіз точок зору дослідників відносно поняття «фінансові ресурси» показав відсутність єдиної наукової позиції щодо сутності фінансових ресурсів. Далі проаналізуємо тлумачення науковцями дефініції «фінансовий потік» та економічної категорії «фінансові ресурси».

У своєму визначенні поняття «фінансовий потік» О. В. Майборода підкреслює рух саме фінансових ресурсів. Науковець дійшов висновку, що фінансові потоки – це «направлений рух фінансових ресурсів, у процесі якого здійснюється господарська діяльність, унаслідок чого виникають економічні відносини» [32, с.5].

О. В. Хавтур уточнює попереднє визначення та говорить про те, що рух фінансових ресурсів є впорядкованим та спрямованим на досягнення ефективного господарювання [34, с.25]. Однак, автор статті не може повністю погодитись з наведеним тлумаченням, зокрема, з тим, що рух фінансових ресурсів спрямований лише на досягнення ефективного результату, адже такі потоки можуть забезпечувати лише функціонування суб'єкта господарювання, наприклад, неприбуткової установи. Крім того, автор статті висловлює думку про те, що ці науковці не розкривають сутність фінансового потоку, оскільки не вказано джерело формування руху фінансових ресурсів та напрями такого руху. У свою чергу, О. В. Єрмошкіна розширює наведені визначення та під фінансовими потоками розуміє «динамічну сукупність розподілених у часі та просторі фінансових ресурсів, які в процесі функціонування підприємства формуються, розподіляються та використовуються, тобто цілеспрямовано рухаються, за окремими центрами управління потоками» [26, с.43]. Таке трактування фінансових потоків О. В. Єрмошкіної відноситься лише до фінансових потоків підприємницьких структур, тобто опускаються інші суб'єкти господарювання, зокрема, держава.

Зауважимо, що більшість дослідників фінансові потоки пов'язують з рухом фінансових ресурсів, а Н. О. Небаба – з рухом економічних ресурсів. Науковець під «фінансовим потоком» розуміє «цілеспрямований рух економічних ресурсів в рамках фінансової системи з метою забезпечення безперебійного функціонування та розвитку економіки» [2]. Варто зазначити, що під «економічними ресурсами» розуміють «сукупність ресурсів, які використовуються в господарській діяльності для виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних і духовних

благ, задоволення зростаючих потреб населення» [38]. Разом з тим, такі складові економічних ресурсів як праця, підприємницька діяльність (як особливий вид праці), земля, засоби виробництва, наука та інформація є факторами виробництва та розглядаються автором статті як джерела створення фінансових потоків. Отже, фінансові потоки не можуть бути «рухом економічних ресурсів».

Варто зазначити, що окремі науковці розмежовують фінансові потоки на мікро-, мезо- та макрорівнях. Такий підхід є логічним та дозволяє більш точно розкрити сутність фінансових потоків. Підтвердженням цієї тези є визначення «фінансового потоку» як «оціненого у грошовому виразі руху (зміна кількості, вартості, пропорцій, перерозподіл між інституціональними одиницями економіки – секторами, господарюючими суб'єктами тощо) будь-яких елементів державного майна або об'єктів державних майнових прав і, відповідно, джерел їх формування (фінансування)», надано російським ученим В. В. Бурцевим [25]. Автор статті відзначає, що науковець змістовно розкрив сутність державних фінансових потоків, але рух податків (зборів, платежів) у його тлумаченні не врахований, адже вони не є майном чи об'єктом державних майнових прав і, тим більше джерелом їх формування.

Достатньо повне визначення фінансовим потокам дає Г. М. Лазаренкова. В монографії «Фінансові потоки в системі економічних відносин» науковець розкриває дефініцію «фінансовий потік» наступним чином: «фінансовий потік – це цілеспрямований рух, зміна (обсягів, типів, форм та видів) фінансових ресурсів певного суб'єкта господарювання, що здійснюється спільно з відповідними його грошовими потоками (еквівалентні фінансові потоки) або без них (безеквівалентні фінансові потоки), але обов'язково з урахуванням фактора часу, та відбиває ліквідність зазначених фінансових ресурсів» [22, с.328]. Основним недоліком такого визначення є врахування лише перерозподільчої стадії руху фінансових ресурсів. Такий недолік усунений у визначенні поняття «фінансовий потік», яке дає російський учений Е. А. Лазичев. Учений тлумачить фінансові потоки як рух фінансових ресурсів (грошові кошти, які беруть участь у розподільчих процесах та організації цільових фондів) в результаті первинного розподілу вартості у сфері матеріального виробництва і наступного розподілу та перерозподілу між сферами матеріального та нематеріального виробництва, всередині кожної сфери, між соціальними групами населення, в тому числі, з урахуванням змін територіальної приналежності [31, с.186–189]. Зауважимо, що таке розкриття дефініції «фінансовий потік» у цілому є прийнятним, однак, на думку автора статті, з метою розкриття сутності фінансових потоків, необхідно зазначити джерела формування руху фінансових ресурсів та призначення такого руху.

Таким чином, багатогранний зміст дефініції «фінансовий потік» як економічної категорії зумовив її неоднозначні тлумачення. Узагальнюючий аналіз наукових точок зору показав, що визначення поняття «фінансовий потік» різняться в силу дослідження фінансових потоків на мікро-, мезо- й макрорівнях та в різних сферах і системах їх руху. Автор статті висловлює думку про те, що дефініція повинна бути узагальнюючою та відображати економічну природу певного процесу або явища, та з метою формування такої дефініції, пропонує виділити певні характеристики (ознаки) фінансового потоку:

- фінансовий потік (на відміну від грошового) є безеквівалентним (наприклад, фінансовий потік у вигляді податкових надходжень, дотацій);
- фінансовий потік здебільшого є двостороннім (наприклад, емісія цінних паперів і отримання після їх розміщення грошового еквіваленту) [29, с. 62];
- фінансовий потік пов'язаний з рухом фінансових ресурсів (активи, оцінені в грошовому виразі та грошові кошти, які беруть участь у розподільчих та перерозподільчих процесах й формують централізовані та децентралізовані фонди коштів), який є цілеспрямованим;
- фінансовий потік виникає в процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту, національного багатства країни та національного доходу інших країн, фондів

міжнародних фінансових інституцій та грошових коштів централізованих і децентралізованих фондів;

- фінансовий потік спрямований на забезпечення функціонування суб'єктів господарювання та економіки в цілому;
- формування фінансового потоку пов'язано з виникненням економічних відносин між та всередині таких основних інституціональних секторів: сектор домашніх господарств, державний і комунальний сектор, сектор господарюючих суб'єктів, сектор банківських та кредитно-фінансових установ, сектор міжнародного фінансового співробітництва.

Виходячи із вищезазначеного, під «фінансовим потоком» варто розуміти цілеспрямований рух фінансових ресурсів, що виникає в процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту (національного доходу), національного багатства країни та національного доходу інших країн, фондів міжнародних фінансових інституцій та грошових коштів централізованих і децентралізованих фондів між та всередині інституціональних секторів з метою забезпечення їх функціонування з урахуванням фактору часу.

Висновки і перспективи подальших розробок. За підсумками дослідження встановлено існування широкого спектру різних напрямків наукових робіт з проблематики фінансових процесів у сфері фінансів та присвячених питанням підвищення ефективності управління фінансовими потоками різних рівнів. Однак, наявні роботи не дозволяють сформулювати єдині, базові теорії та методологію управління фінансовими потоками з метою їх оптимізації та збалансованості. Проблема універсалізації та уніфікації підходів до сутності фінансових потоків не знайшла достатньо обґрунтованого вирішення, оскільки автори, зазвичай, розглядають фінансові потоки окремих рівнів, сфер та систем їх руху.

Проведений критичний аналіз наукових напрацювань у сфері фінансових потоків вітчизняних й зарубіжних вчених дозволив виділити характерні ознаки фінансового потоку та сформулювати авторське визначення дефініції «фінансовий потік», яка змістовно розкриває сутність фінансових потоків. Такий результат проведеного наукового дослідження може бути використаний при розбудові ефективно-функціонуючої системи управління фінансовими потоками різних рівнів. Складність та масштабність проблем управління фінансовими потоками як на мікро-, так і на мезо-, макро- і мегарівні, визначають необхідність проведення наукових досліджень за широким спектром взаємопов'язаних напрямків фінансової науки.

Список використаної літератури

1. Дайнеко Е. О. Основы формирования и распределения финансовых потоков субъектов хозяйствования, действующих на современном этапе развития экономики [Электронный ресурс] / Е. О. Дайнеко, Н. В. Суденкова. – БГТУ. – 2013. – № 7. – Режим доступа: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved>.
2. Небаба Н. О. Фінансові потоки: сутність, підходи до визначення [Електронний ресурс] / Н. О. Небаба // Вісник Української академії банківської справи. – 2011. – № 2 (31). – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8301/1/Nebaba%20V31%22011.pdf>.
3. Бондаренко О. С. Обґрунтування наукових підходів до визначення фінансових потоків [Електронний ресурс] / О. С. Бондаренко // Бизнес Информ. – 2014. – № 1. – С. 241–247. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/obosnovanie-nauchnyh-podhodov-k-opredeleniyu-finansovyh-potokov>.
4. Ваховська М. Ю. Логістичні потоки: визначення, параметри, характеристики [Електронний ресурс] / М. Ю. Ваховська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 623. – С. 22–28. – Режим доступу: <http://www.vuzlib.org/articles>.

5. Мельникова К. В. Фінансові потоки в логістичних системах: конспект лекцій / К. В. Мельникова. – Харків: ХНЕУ, 2008. – 84 с.
6. Мороз Л. І. Моделювання матеріально-фінансових потоків внутрішньовиробничих логістичних систем з регенерацією [Електронний ресурс] / Л. І. Мороз. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/vnulp/Ekonomika/2009_640/51.pdf.
7. Румянцев Н. В. Моделирование гибких производственно-логистических систем: монография / Н. В. Румянцев. – Донецк: ДонНУ, 2004. – 222 с.
8. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок / [пер. с англ.; ред. Н. Д. Эриашвили]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 503 с.
9. Баранець Г. В. Управління матеріальними та фінансовими потоками підприємства на основі логістичного підходу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Г. В. Баранець. – Донецьк, 2007. – 22 с.
10. Концева В. В. Фінансові потоки в логістичних системах / В. В. Концева, С. С. Костенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbu.gov.ua/portal/nat/85.pdf>.
11. Рубан Т. Н. Материальные и финансовые потоки, обеспечивающие производство и реализацию потребительских товаров [Электронный ресурс] / Т. Н. Рубан // Молодой ученый. – 2012. – № 10. – С. 163–166. – Режим доступа: <http://www.moluch.ru/archive/45/5464>.
12. Ларіна Р. Р. Логістика [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Р. Р. Ларіна. – Д.: ВІК, 2005. – 335 с. – Режим доступу: <http://readbookz.com/books/24.html>.
13. Горбунов А. Р. Финансовые потоки инвестиционной компании: новые методы планирования и анализа инвестиций [Электронный ресурс] / А. Р. Горбунов. – Режим доступа: <http://www.tora-centre.ru/library/reing/invstart.htm>.
14. Ковалев В. В. Финансовый менеджмент. Теория и практика / В. В. Ковалев. – М.: Проспект, 2013. – 1024 с.
15. Моткуева А. А. Использование редактора Excel для оценки финансовых потоков по схеме простых процентов [Электронный ресурс] / А. А. Моткуева // Научные записки Орел ГИЭТ: альманах. – 2010. – № 1. – Режим доступа: <http://www.orelgiet.ru/monah/118.m.pdf>.
16. Стоянова Е. С. Финансовый менеджмент: теория и практика [Электронный ресурс] / Е. С. Стоянова. – М.: Перспектива, 2010. – 656 с. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/559770>.
17. Сорокина Е. М. Анализ денежных потоков предприятия: теория и практика в условиях реформирования российской экономики: учеб. пособ., 2-е изд., перераб. и доп. / Е. М. Сорокина. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 1796 с.
18. Ван Хорн Д. Основы финансового менеджмента [Электронный ресурс] / [Ван Хорн Д., Вахович Д.; пер. с англ.]. – 12-е изд. – М.: Вильямс, 2008. – 1232 с. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/64749>.
19. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / [І. О. Школьник, І. М. Боярко, Б. І. Сюркало; за ред. І. О. Школьник]. – Суми: Університетська книга, 2008. – 342 с.
20. Бернар И. Толковый экономический и финансовый словарь: в 2 т. / [Ив Бернар, Жан-Клод Колли; пер. с фр. под общ. ред. Л. В. Степанова; ред. В. Б. Рыбакова]. – М.: Международные отношения, 1997. – 782 с.
21. Черевко В. О. Методологія формування та управління фінансовими потоками регіону [Електронний ресурс]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / В. О. Черевко. – К., 2006. – 22 с. – Режим доступу: disser.com.ua/content/28502.html.
22. Азаренкова Г. М. Фінансові потоки в системі економічних відносин: монографія / Г. М. Азаренкова. – Х.: ІНЖЕК, 2006. – 328 с.
23. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учеб. курс; 2-е изд., перераб. и доп. / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.

24. Бурцев В. В. Аудит финансовых потоков государства [Электронный ресурс] / В. В. Бурцев // Аудиторские ведомости. – 2001. – № 8. – Режим доступа: <http://www.lawmix.ru/bux/138387>.
25. Евстигнеев В. Р. Идеи И. Пригожина в экономике. Нелинейность и финансовые системы [Электронный ресурс] / В. Р. Евстигнеев. – Режим доступа: <http://masters.donntu.edu.ua/2010/fknt/mospan/library/article7.htm>.
26. Єрмошкіна О. В. Управління фінансовими потоками промислових підприємств: теорія, практика, перспективи / О. В. Єрмошкіна. – Дніпропетровськ: Нац. гірничий університет, 2009. – 479 с.
27. Garber P. Managing Risk to Financial Markets from Capital Flows: the Role of Prudential Regulation [Electronic source] / P. Garber // International Journal of Economics. – 1999, July, V. 1. – P. 119–131. – Access: https://www.dbresearch.com/PROD/DBR_INTERNET_ENPROD/PROD000000000015689/Trade+in+Financial+Services+Capital+Flows.PDF.
28. Зві Боді. Фінанси: підруч. / [Боді Зві, Мертон Роберт; пер. з англ.]. – М.: Вільямс, 2000. – 592 с.
29. Корнеєв В. В. Управління кредитними та інвестиційними потоками капіталу: дис. ... доктора екон. наук: 08.04.01 / В. В. Корнеєв. – К., 2004. – 275 с.
30. Корнеєв М. В. Оптимізація динамічних фінансових потоків у контексті сучасного розвитку фінансового сектора [Електронний ресурс] / М. В. Корнеєв // Наукові записки Національного університету «Острозька академія» (серія «Економіка»). – 2013. – Вип. 24. – Режим доступу: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2014/n24/43.pdf>.
31. Лазичева Е. А. Исследование сущности финансовых потоков [Электронный ресурс] / Е. А. Лазичева // Вестник Томского государственного университета, 2009. – № 329. – С. 186–189. – Режим доступа: <http://sun.tsu.ru/mminfo/000063105/329/image/329-186.pdf>.
32. Майборода О. В. Управління фінансовими потоками підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / О. В. Майборода. – Суми, 2006. – 22 с.
33. Максимова В. Ф. Сутність фінансового потоку в рамках системи обліку та контролю / В. Ф. Максимова, І. Ю. Руснак // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. – 2011. – № 2 (42). – С. 236–239.
34. Хавтур О. В. Фінансові потоки страхових компаній в умовах трансформації економіки України [Електронний ресурс]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / О. В. Хавтур. – Тернопіль, 2004. – 25 с. – Режим доступу: <http://disser.com.ua/content/28502.html>.
35. Галицький О. М. Наукові підходи розуміння поняття фінансових потоків аграрних підприємств [Електронний ресурс] / О. М. Галицький. – Режим доступу: <http://конференция.com.ua/pages/view/320>.
36. Опарін В. М. Фінансові ресурси та суспільний капітал / В. М. Опарін // Вісник НБУ. – 2001. – № 7. – С. 26–28.
37. Пилипенко О. І. Фінансові ресурси корпорацій: поняття та класифікація [Електронний ресурс] / О. І. Пилипенко. – Вип. 3 (12). – С. 367–380. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/4578/1/367.pdf>.
38. Економічна енциклопедія [Електронний ресурс]: в 3 томах; Т. 1 / [Відп. ред. С. В. Мочерний та ін.]. – К.: Академія, 2000. – 864 с. – Режим доступу: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/51-e/2205-ekonomichni-resursi.html>.